

Moderatorkort for printing.

Print ut, og klipp ut/skjær langs kantene. Brett på midten mellom for- og bakside og lim sammen.

Kort 1 forside

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

PÅSTAND

Alle diskriminerer

Kort 1 bakside

MODERATORKORT

Legg påstandskortet du har valgt på gruppebordene eller vis påstanden på projektor.

Gi deltagerne noen minutter på å diskutere påstanden seg imellom.

**Er påstanden sann?
Hvorfor/hvorfor ikke?**

MODERATORKORT

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

PÅSTAND

En verden uten rasisme er mulig

MODERATORKORT

MODERATORKORT

Legg påstandskortet du har valgt på gruppebordene eller vis påstanden på projektor.

Gi deltagerne noen minutter på å diskutere påstanden seg imellom.

**Er påstanden sann?
Hvorfor/hvorfor ikke?**

Kort 2 forside

Kort 2 bakside

Moderatorkort for printing.

Print ut, og klipp ut/skjær langs kantene. Brett på midten mellom for- og bakside og lim sammen.

Kort 3 forside

Kort 3 bakside

MODERATORKORT

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

RETNINGSLINJER FOR SAMTALEN

- Respekter hverandre og hverandres meninger.
- Lytt til de andres synspunkter.
- Bidra i samtalen med egne synspunkter.
- Still gjerne oppfølgings spørsmål til de andre underveis i dialogen.
- Dette er IKKE en debatt. Du skal ikke overbevise andre om dine meninger, men dele egne tanker samtidig som du lytter til og prøver å forstå andres meninger.

Les retningslinjene høyt for deltakerne og understrek viktigheten av forståelse og respekt i samtalen. Mange kan synes det er ukomfortabelt å snakke om temaet fordi de ikke representerer en minoritet, men desto viktigere er det å ha god dialog.

MODERATORKORT

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

TIPS TIL OPPFØLGINGSSPØRSMÅL

- Hvorfor mener du det?
- Hva tenker andre om din oppfatning?
- Hva er grunnen til at du tenker slik?
- Finnes det unntak til meningen din?
- Kan du utdype tankene dine?

Les kortet høyt for deltakerne. Spesifiser gjerne at det er opp til deltakerne å skape og definere dialogen i gruppen.

Det er opp til deg som moderator å justere tid og innhold, og tilpasse opplegget til det beste for gruppa. Husk at dialogen kan gå i ulike retninger, og at det er deltakerne som skal føre samtalen. Moderator skal bistå når det trengs.

Kort 4 forside

Kort 4 bakside

Moderatorkort for printing.

Print ut, og klipp ut/skjær langs kantene. Brett på midten mellom for- og bakside og lim sammen.

Kort 5 forside

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

CASE

Miryam er en kvinne med iransk opphav, født og oppvokst i Lillehammer. Hun deltar på et arrangement på det lokale biblioteket, og en fremmed kvinne forteller henne hvor god norsk uttale hun har.

Hvordan kan Miryam ha oppfattet denne kommentaren?

Kort 5 bakside

MODERATORKORT

'Case' kortet har til hensikt å sette elevene inn i en situasjon hvor omstendighetene avgjør om diskriminering eller rasisme har skjedd.

For mange vil dette være en vanskelig oppgave fordi de aldri har opplevd å være på mottakersiden av rasisme og diskriminering.

Oppfølgingsspørsmål:

- *Mottaker* kan oppfatte en kommentar annerledes enn hva sender mente. Hvordan kan handlingen til sender oppfattes av mottakeren?
- Hvorfor tror du at denne situasjonen kan tolkes som diskriminerende for noen?
- Hva tror du den fremmede kvinnen baserer sine fordommer på?
- *Sender* hadde kanskje de beste intensjoner, men ville han/hun sagt det samme om han/hun hadde kunnskap om det flerkulturelle Norge?

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

CASE

Sara er en 25 år gammel kvinne med somalisk bakgrunn. Hun går igjennom sikkerhetskontrollen på Gardemoen og sikkerhetsvakten ber henne ta av hijaben i offentligheten for en grundigere sjekk.

I hvor stor grad tror du denne situasjonen handler om sikkerhet?

MODERATORKORT

Dette kortet er basert på en hendelse ved Evenes flyplass i 2018, hvor det ble konkludert med *at hendelsen var et brudd på Avinor sine retningslinjer*. I et tilfelle som dette skal **en hijab ikke fjernes** i sikkerhetskontrollen. Man kan kontrollere ved å ta på utsiden av den. Er det behov for å fjerne den, skal det skje i et avlukke og det skal utføres med **verdighet**.

Oppfølgingsspørsmål:

- Var vekterne klar over religionen til kvinnen?
- Hva sier omstendighetene om hendelsen? Hvordan var tonen til vekterne? Kjente de ikke til regelverket i protokollen? Har stereotyper påvirket situasjonen?
- Har du underliggende fordommer som påvirker hvordan du behandler folk?
- Spør gjerne om hvordan deltakerne hadde reagert hvis de så dette.

Kort 6 forside

Kort 6 bakside

AMNESTY
INTERNATIONAL

Moderatorkort for printing.

Print ut, og klipp ut/skjær langs kantene. Brett på midten mellom for- og bakside og lim sammen.

Kort 7 forside

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

CASE

En ung gutt stopper deg på gaten og spør om han kan låne telefonen din siden hans egen telefon er uten strøm.

Lar du ham låne den?

Kort 7 bakside

MODERATORKORT

Dette scenarioet skal bidra til refleksjon rundt egne verdier i en slik type situasjon. Presiser gjerne at det ikke er noen riktige eller gale svar her.

Oppfølgingsspørsmål:

- Tror du etnisitet og hudfarge spiller en rolle når det kommer til hvorvidt du vil hjelpe en fremmed?
- Er det viktig at gutten snakker norsk?
- På hvilken måte kan fordommer spille en rolle i en slik situasjon?

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

SITAT

«Det er typisk norsk å være god»

– Gro Harlem Brundtland, 1992

Hva vil det si at noe er typisk norsk?

© SNL 202

MODERATORKORT

Kortet har til hensikt å få elevene til å starte en samtale rundt norske verdier, samt kjente stereotyper.

Oppfølgingsspørsmål:

- Kan dere nevne noen ting som dere tenker på som typisk norske?
- Hva gjør noe «typisk norsk»? (Tradisjoner? Verdier?)
- Kan denne typen utsagn påvirke til holdninger om at det som ikke er «typisk norsk» er dårlig?

Kort 8 forside

Kort 8 bakside

Moderatorkort for printing.

Print ut, og klipp ut/skjær langs kantene. Brett på midten mellom for- og bakside og lim sammen.

Kort 9 forside

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

SITAT

«Uvitenhet og fordommer er forutsetningen for propaganda. Vår visjon er derfor å møte uvitenhet med kunnskap, fordommer med toleranse og ekskluderte mennesker med generøsitet. Rasisme kan og vil bli tilintetgjort.»

– Kofi Annan, FNs syvende generalsekretær

Hvordan tolker du dette utsagnet?

© Confronting Racism in Higher Education, 2013
Information Age Publishing. Translated from English

Kort 9 bakside

MODERATORKORT

Det er viktig å gi dette kortet fokus fordi sitatet tar for seg tre sentrale aspekter ved forebygging av rasisme.

Henvis gjerne til Kofi Annan og hans arbeid for antirasisme.

Sitatet er delt i tre aspekter:

- 1 Uvitenhet med kunnskap
- 2 Fordommer med toleranse
- 3 Ekskluderte mennesker med generøsitet

Få deltakerne til å utdype hva de tenker om alle aspektene.

- Tror du det er mulig å realisere Kofi Annans visjon av en rasismefri verden?
- Hvorfor tror du at han foreslår kunnskap, toleranse og generøsitet som tiltak for en rasismefri verden?
- På hvilke måter kan ekskluderte mennesker være en faktor i årsaken til rasisme?
- Kjenner du til noen tiltak for antirasisme i ditt samfunn?

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

PERSONLIG HISTORIE

Abubakar Hussain

«Da jeg var sju år inviterte jeg hele klassen til bursdagen min. Bare to kom.»

Antirasistisk.no/takk

Hvorfor tror dere kun to barn kom til bursdagen?

MODERATORKORT

Oppfølgingspørsmål:

- Hvordan ville du følt det hvis det var deg?
- Hussain er voksen nå, tror dere det er annerledes for barn med minoritetsbakgrunn i dag?
- Tror dere barn har fordommer?
- Hvordan kan barn utvikle fordommer mot andre mennesker?

Kort 10 forside

Kort 10 bakside

AMNESTY
INTERNATIONAL

Moderatorkort for printing.

Print ut, og klipp ut/skjær langs kantene. Brett på midten mellom for- og bakside og lim sammen.

Kort 11 forside

Kort 11 bakside

MODERATORKORT

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

PERSONLIG HISTORIE

Adriana Pooja Joseph

«Jeg fikk en skriftlig tilbakemelding fra en professor som mente at jeg hadde et *handicap som utenlandsk.*»

Antirasistisk.no/takk

Hva tror du professoren mente med denne tilbakemeldingen?

Oppfølgingsspørsmål:

- Er dette en rasistisk eller diskriminerende handling?
- Hva ville du ha gjort hvis du fikk denne tilbakemeldingen på en oppgave?
- Hva legges til grunn for en slik tilbakemelding? (ref. stereotyper/ fordommer)

MODERATORKORT

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

PERSONLIG HISTORIE

Tobias Bashevkin

«Som liten ble jeg kastet stein etter, fordi jeg var jøde»

Antirasistisk.no/takk

Hvordan tror du en slik opplevelse kan prege et barn?

Oppfølgingsspørsmål:

- Hva er dine første tanker knyttet til dette kortet?
- Har du kjennskap til jøders situasjon i Norge?
- Hva ville du ha gjort hvis du så dette skje?

Kort 12 forside

Kort 12 bakside

AMNESTY
INTERNATIONAL

Moderatorkort for printing.

Print ut, og klipp ut/skjær langs kantene. Brett på midten mellom for- og bakside og lim sammen.

Kort 13 forside

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

RETT OG GALT

«Hvor er du fra, egentlig?»
«Kan jeg få ta på håret ditt?»
«Er det familien din som tvinger deg til å gå med hijab?»

Hvordan tolker du disse spørsmålene?

Kort 13 bakside

MODERATORKORT

Oppfølgingsspørsmål:

- Har du hørt, sagt eller opplevd slike spørsmål?
- Hvorfor tror du folk stiller slike spørsmål?
- Hvordan ville du reagert hvis du hørte spørsmål som dette?
- Spiller konteksten spørsmålene stilles i noen rolle for om de oppfattes krenkende? Hvis du mener det – forklar hvorfor.

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

HAR DU ...

opplevd rasisme eller diskriminering, eller vært vitne til at andre er blitt utsatt for det?

MODERATORKORT

La alle elevene reflektere over dette spørsmålet, og poengter viktigheten av å lytte hvis noen ønsker å dele sterke historier. OBS! Ingen er forpliktet til å svare, vis hensyn for at samtlige i klasserommet kan være preget av opplevelser som gjør det vanskelig å svare på dette spørsmålet.

- Ønsker du å dele en opplevelse du har vitnet/vært utsatt for?
- Hvorfor tror du det kan være vanskelig å si fra om diskriminering du har vitnet/vært utsatt for?
- Hva kan skolen gjøre for at det skal være enklere for folk å si fra om diskriminering?

Dersom du ønsker å melde fra om en rasistisk opplevelse du har vitnet/vært utsatt for kan du gjøre det her: antirasistisk.no

Kort 14 forside

Kort 14 bakside

AMNESTY
INTERNATIONAL

Moderatorkort for printing.

Print ut, og klipp ut/skjær langs kantene. Brett på midten mellom for- og bakside og lim sammen.

Kort 15 forside

Kort 15 bakside

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

FAKTA

Rasisme er i smal betydning oppfatninger, holdninger eller handlinger som deler mennesker inn i kategorier basert på deres (antatte) etniske bakgrunn, hvor noen hevdes å være mer verdifull enn andre.

Hva legger du i begrepet rasisme?

© snl 2020

MODERATORKORT

Poengter gjerne at det er mange måter å definere rasisme og diskriminering på. Det eksisterer i mange former og omhandler ikke kun hudfarge. Oppfordre deltakerne til å komme med noen eksempler på utsatte minoriteter i Norge. Du kan supplere med eksempler om nødvendig.

- Tror du alle har samme oppfatning av hva begrepet "rasisme" betyr i Norge?
- Spiller det noen rolle hvem som definerer hva rasisme er? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hvilke konsekvenser har rasisme for enkeltmennesket?
- Hvilke konsekvenser har rasisme for samfunnet? Nevn gjerne eksempler.

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

FAKTA

Diskriminering betyr å behandle noen mindre gunstig enn andre. Individene kan bli diskriminert på grunnlag av deres kjønnsidentitet, seksuell orientering, religion, etnisitet eller nedsatt funksjonsevne.

Hva legger du i begrepet diskriminering?

© snl 2020

MODERATORKORT

Definisjonskortene skal forklare forskjellen mellom rasisme og diskriminering. Poengter gjerne at diskriminering kan relateres til forskjellsbehandling basert på ulike grunnlag.

- Hvorfor tror du noen folk diskriminerer?
- Hvordan ville du gått frem dersom du opplevde diskriminering i klasserommet?
- Hvorfor tror du det kan være vanskelig å si fra om diskriminering?
- Hva kan gjøres for å motvirke ulike former for diskriminering?
- Er det noen tiltak din skole kan gjøre for å motvirke diskriminering i større grad?

Kort 16 forside

Kort 16 bakside

AMNESTY
INTERNATIONAL

Moderatorkort for printing.

Print ut, og klipp ut/skjær langs kantene. Brett på midten mellom for- og bakside og lim sammen.

Kort 17 forside

Kort 17 bakside

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

FAKTA

En fordom er en forutinntatt mening eller oppfatning som ikke er formet med kunnskap om det saken gjelder. Fordommen grunner seg ofte i fastlåste overbevisninger.

Hva legger du i begrepet fordom?

© snl 2020

MODERATORKORT

Fordommer rettes ofte mot sosiale grupper som en selv ikke er medlem av. Slike grupper kan defineres ved rase, etnisk eller religiøs tilhørighet, seksuell orientering, kjønn og så videre. Når fordommer uttrykkes gjennom adferd, kalles det diskriminering.

Hensikten med dette kortet er å bli bevisst på egne fordommer og lære hvordan fordommer former måten vi handler på.

- Hva er årsaken til at man har fordommer?
- Hva er forskjellen på en negativ fordom og en positiv fordom?
- Hva kan være konsekvensene av å ha fordommer mot en sosial gruppe?
- Har du noen gang blitt møtt med fordommer?
- Hvor tror du dine fordommer kommer fra?
- Hva kan man gjøre for å bli kvitt egne fordommer?

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

FAKTA

Forskjellsbehandling og diskriminering er et reelt problem på arbeidsmarkedet i Norge. Norske virksomheter ansetter stadig flere innvandrere fra EU-land, mens innvandrere fra Afrika og Asia har vanskeligheter med å få en jobb som passer deres kvalifikasjoner.

Hva kan være en årsak til at de ikke blir ansatt i stillinger de er kvalifisert til?

© SSB analyse 2018

MODERATORKORT

Oppfølgingsspørsmål:

- Det kan være lettere å ansette innvandrere fra EU-land grunnet EØS samarbeidet. Hvorfor det?
- Har etternavnet til søkeren en påvirkning på om hen får intervju?
- Tror du fordommer spiller en rolle i ansettelsen av innvandrere fra østlige deler av verden? Hvorfor?

Kort 18 forside

Kort 18 bakside

AMNESTY
INTERNATIONAL

Moderatorkort for printing.

Print ut, og klipp ut/skjær langs kantene. Brett på midten mellom for- og bakside og lim sammen.

Kort 19 forside

Kort 19 bakside

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

FAKTA

Siden 1998 har jøder, romanifolk, romfolk, kvener og skogfinner i Norge hatt status som *nasjonale minoriteter*.

I Norge gis denne statusen til folkegrupper med langvarig tilknytning til landet, som ofte historisk har blitt utsatt for diskriminering eller undertrykkelse.

Hva tror du er målet med å gi enkelte folkegrupper en slik status?

© SNL 2017

MODERATORKORT

I 1998 sluttet Norge seg til Europarådets ramme-konvensjon for beskyttelsen av nasjonale minoriteter. Det finnes ingen entydig definisjon av nasjonale minoriteter i Europa, likevel kjennetegnes de som regel av en historisk tilknytning til landet. Den tilknytningen skiller dem fra etniske minoriteter som har innvandret i nyere tid.

Oppfølgingsspørsmål:

- Hvorfor tror dere at Europarådet har laget et slikt rammeverk for å beskytte nasjonale minoriteter?
- Hva vet du om disse minoritetenes historiske tilknytning til Norge?
- Individene fra disse folkegruppene velger selv om de ønsker å identifisere seg selv som en nasjonal minoritet eller som en del av majoriteten – hvorfor tror dere at det er slik?

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

VISSTE DU ...

at i Grunnloven av 1814 var det bestemt at jøder ikke hadde adgang til riket? Det var på Henrik Wergelands initiativ at bestemmelsen ble opphevet i 1851.

Hvorfor tror dere jøder ikke fikk adgang til Norge i denne perioden?

© Ekeløve-Slydal 2014

MODERATORKORT

'**Visste du...**'- kortet viser til den første systematiske rasistiske loven i Norge (etter frigjøringen i 1814).

I dag har jøder status som nasjonal minoritet. I Norge regnes nasjonale minoriteter som grupper med en historisk tilknytning på over 100 år, som har historisk blitt utsatt for marginalisering og assimilering.

Oppfølgingsspørsmål:

- Hva lå til grunn for en slik lov?
- Tror du jødernes rettigheter er bedre i Norge i dag?
- Hvorfor tror dere jøder regnes som en nasjonal minoritet i Norge?
- Er det andre minoriteter som opplever rasisme i Norge i dag?
- På hvilke måter kan fordommer mot en bestemt folkegruppe ha globale konsekvenser?

Mer informasjon: Jødernes historie i Norge – Store norske leksikon (snl.no)

Kort 20 forside

Kort 20 bakside

AMNESTY
INTERNATIONAL

Moderatorkort for printing.

Print ut, og klipp ut/skjær langs kantene. Brett på midten mellom for- og bakside og lim sammen.

Kort 21 forside

Kort 21 bakside

MODERATORKORT

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

LOVER OG TRAKTATER

Kongeriket Norges Grunnlov

Paragraf §98 – Alle er like for loven.

Intet menneske må utsettes for usaklig eller uforholdsmessig forskjellsbehandling.

13. mai 2014 vedtok Stortinget et nytt avsnitt i Grunnlovens § 98. Loven forbyr direkte og indirekte diskriminering der handlinger fører til at noen grupper rammes særlig hardt i praksis. Dette inkluderer seksuell trakassering og annen trakassering.

Hvorfor tror dere det finnes en grunnlov om diskriminering?

© Lovdata

Oppfølgingsspørsmål:

- Den norske grunnloven har en paragraf som beskytter mennesker mot diskriminering og forskjellsbehandling. Hvordan tror dere dette blir håndhevet i praksis?
- Kan dere nevne noen eksempler hvor loven om indirekte og direkte diskriminering ikke blir håndhevet?
- Hva skal til for å få bedre rettspraksis?

MODERATORKORT

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

TIL ETTERTANKE

Hvordan kan en fordom utvikle seg til et folkemord?

Fordommer er på ingen måte det samme som folkemord, men folkemord er uansett betinget på tilstedeværelsen av fordommer.

Be elevene reflektere rundt hvordan fordommer kan utvikles til alvorlige handlinger og grove menneskerettighetsbrudd.

Oppfølgingsspørsmål:

- Kjenner du til noen historiske eksempler på folkemord?
- Hvordan startet denne hendelsen? Startet den brått eller var det tegn til "opptrapping" underveis i denne historiske perioden?
- Hva kan gjøres for å hindre grove menneskerettighetsbrudd som inngår i terrorisme og folkemord?

Kort 22 forside

Kort 22 baksiden

AMNESTY
INTERNATIONAL

Moderatorkort for printing.

Print ut, og klipp ut/skjær langs kantene. Brett på midten mellom for- og bakside og lim sammen.

Kort 23 forside

Kort 23 bakside

MODERATORKORT

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

TIL ETTERTANKE ...

er det flere studiesteder som praktiserer kvotering ved søknad om opptak. For eksempel, har universitet i Tromsø egen kvotering som gir personer med nord-norsk bakgrunn en fordel ved opptak på studier.

Er kvotering ved studier eller arbeidssteder diskriminerende?

Oppfølgingsspørsmål:

- Har dere lignende eksempler på slike dilemmaer?
- Kan kvoteringseksemplet bli sett fra flere ståsteder?
- Hva tenker du er best praksis?

MODERATORKORT

MODERATORKORT

★ DISKRIMINERING OG RASISME ♥

TIL ETTERTANKE ...

Viser statistikk at:

- Mer enn 60 % av jøder unngår noen ganger å vise sin religiøse tilhørighet av redsel for negative holdninger.
- 50 % av samer med sterk samisk tilknytning har opplevd diskriminering.
- 4 av 10 kunne ikke tenke seg å ha rom som nabo.

Stemmer statistikken overens med din oppfatning av fordommer i Norge?

© Bufdir 2020'

Oppfølgingsspørsmål:

- Er det noe statistikk her som overrasker deg? Hvorfor?
- Kunne du ha tenkt deg å ha rom som nabo?
- Hvordan kan vi endre statistikken?

Kort 24 forside

Kort 24 bakside

AMNESTY
INTERNATIONAL

Moderatorkort for printing.

Print ut, og klipp ut/skjær langs kantene. Brett på midten mellom for- og bakside og lim sammen.

Kort 25 forside

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

TIL ETTERTANKE ...

... har samene i en årrekke vært utsatt for diskriminering. De fikk ikke beholde sin religion eller sitt språk, og hadde ikke retten til å eie land.

Hvordan er situasjonen i dag?

© Ekeløve-Slydal 2014

Kort 25 bakside

MODERATORKORT

Henvis gjerne til flere eksempler på hverdagsrasisme mot samer:

- Når aviser omtaler samiske spørsmål må de skru av kommentarfeltet for å unngå hets mot samiske profiler.
- "jævla same" er et mye brukt skjellsord på skoler.

Oppfølgingsspørsmål:

- Hvorfor er det fordommer mot samer?
- Hva kan være konsekvensen av at samisk språk og kultur har vært diskriminert i flere generasjoner?
- Hvordan kan vi endre fordommer mot samer?

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

AMNESTY MENER ...

... at forbud mot diskriminering er et sentralt prinsipp i menneskerettighetene. Det understrekes at alle mennesker har de samme rettighetene, uavhengig av, f.eks.:

- Etnisitet og nasjonalitet
- Politisk ståsted
- Sosial bakgrunn og språk
- Religion og tro
- Kjønn
- Funksjonsevne
- Seksuell legning og kjønnsidentitet
- Alder
- Helse

Kort 26 forside

MODERATORKORT

Nevn at dette prinsippet samsvarer med Art 2. i Verdenserklæringen for menneskerettigheter

ART 2. MENNESKERETTIGHETENE GJELDER FOR ALLE

Ingen må bli diskriminert på grunn av sin alder, religion, kjønn, etnisitet, livssituasjon eller andre forhold.

Kort 26 bakside

AMNESTY
INTERNATIONAL

Moderatorkort for printing.

Print ut, og klipp ut/skjær langs kantene. Brett på midten mellom for- og bakside og lim sammen.

Kort 27 forside

Kort 27 bakside

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

AMNESTY MENER ...

at alle har rett til å uttrykke sine kulturelle, tradisjonelle eller religiøse bakgrunn ved å ha på seg en spesiell type klær. Samtidig skal ingen bli presset eller tvunget til å kle seg på denne måten. Men generelle klesforbud som krenker friheten til de som ønsker å kle seg på en bestemt måte, er ikke veien å gå for å hindre dette.

MODERATORKORT

Eksempel: I 2016 ønsket Frankrike å innføre forbud mot Burkini (heldekkende badedrakt).

Amnesty mente at dette var et angrep på kvinners yrings- og religionsfrihet. Etter mye kritikk fra Amnesty og andre aktører valgte høyesterett i Frankrike å oppheve forbudet.

©Amnesty.no 2016

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

LOVER OG TRAKTATER

Kongeriket Norges Grunnlov

Paragraf §108

Det påligger statens myndigheter å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Hvorfor tror du det finnes en grunnlovsparagraf som handler om samers rettigheter?

© Lovdata

MODERATORKORT

At samiske mennesker har spesielle rettigheter som gir dem flere privilegier enn majoritets-nordmenn er en fordom som mange samer møter. Loven sikrer samer retten til et eget folkevalgt råd (sametinget), retten til konsultasjon dersom noe skjer som påvirker deres folkegruppes kultur eller samfunnsliv spesielt, og retten til å kunne bruke sitt eget språk. Bestemmelsen ble tatt inn i grunnloven i 1988.

Kort 28 forside

Kort 28 bakside

AMNESTY
INTERNATIONAL

Moderatorkort for printing.

Print ut, og klipp ut/skjær langs kantene. Brett på midten mellom for- og bakside og lim sammen.

Kort 29 forside

Kort 29 bakside

MODERATORKORT

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

RETT OG GALT

«Kan du ta en joik?»
«Går du alltid i kofte?»
«Bor dere i lavvo hele året?»

Hvordan tolker du disse spørsmålene?

Oppfølgingsspørsmål:

- Oppfatter du spørsmålene som krenkende eller uskyldig nysgjerrige?
- Hvorfor tror du folk stiller slike spørsmål?
- Hvordan ville du reagert hvis du hørte spørsmål som dette?
- Spiller konteksten spørsmålene stilles i noen rolle for om de oppfattes krenkende? Hvis du mener det – forklar hvorfor.

MODERATORKORT

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

SITAT

«Om et par generasjoner er hjertespråket mitt trolig utryddet.»

Ella Marie Hætta Isaksen

Hvilke konsekvenser kan det ha at et språk blir utryddet?

I følge UNESCOs atlas for truede språk er alle de samiske språkene i Norge enten utryddet eller utrydningstruet per dags dato. I Norge er skoltesamisk og pitesamisk utryddet mens sørsamisk og lulesamisk er alvorlig truet. Selv nordsamisk, det mest utbredte samiske språket i Norge, har status som definitivt truet.

Oppfølgingsspørsmål:

- Hvordan hadde du reagert om du ikke lenger fikk lov til å snakke norsk og all offentlig kommunikasjon måtte skje på engelsk?
- Tror du at du vil kunne uttrykke deg på samme måte om du kun fikk lov å snakke engelsk i offentlige sammenhenger?
- Hvorfor tror dere FN har utnevnt et tiår for urfolksspråk?
- Har norsk majoritetssamfunn noe ansvar for å sørge for at samiske språk overlever og videreutvikles?

Kort 30 forside

Kort 30 bakside

AMNESTY
INTERNATIONAL

Moderatorkort for printing.

Print ut, og klipp ut/skjær langs kantene. Brett på midten mellom for- og bakside og lim sammen.

Kort 31 forside

Kort 31 bakside

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

FAKTA

I 1898 innføres «Wexelsen-plakaten» som medfører nærmest et totalforbud på bruk av samiske og kvensk språk på skolen. Wexelsen-plakaten oppheves i 1959. I 1967 ble det for første gang på omtrent 100 år gitt undervisning på samisk som førstespråk. I 1992 trår den samiske språkloven i kraft – retten til kommunikasjon på samisk, med lokale offentlige organer i deler av Norge.

Hvordan henger dette sammen med utbredelsen av samiske språk i dag?

snl.no / samiskeveivisere.no

MODERATORKORT

Opplæringsloven i dag gir grunnskoleelever i samiske distrikter rett på undervisning i og på samisk. Alle samer i videregående opplæring har krav på undervisning på samisk.

Fordommer og stigmatisering bidrar fremdeles til at samiske språk blir svekket og usynliggjort. Selv om vi har kommet langt siden Wexelsen-plakatens tid er det fremdeles sosiale utfordringer knyttet til det å snakke samisk på skolen og ellers i offentligheten.

Oppfølgingsspørsmål:

- På hvilke måter kan mangelen på tilgang til informasjon på sitt førstespråk være diskriminerende?
- Hvilke konsekvenser kan det ha at man diskrimineres på grunn av språket man snakker?
- Har norsk majoritetssamfunn noe ansvar for å sørge for at samiske språk overlever og videreutvikles?

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

CASE

Reindrift diskuteres i sosiale media. I kommentarfeltene leser du flere som mener at samer sutrer for mye.

Tror du det ville vært like mange slike kommentarer om det var et tema som handlet om rettighetene til majoritetsbefolkningen i Norge?

MODERATORKORT

Fordommer mot samisk reindrift er en av flere utfordringer som truer samisk kultur. Naturtap, klimaendringer og rovdyr er alle faktorer som spiller en rolle i trusselen mot reindriften. Kunnskap om ulike utfordringer reindriften møter, og en vilje til å ta tak i disse utfordringene er også viktig for å kunne bevare reindriften.

Oppfølgingsspørsmål:

- På hvilke måter er reindrift knyttet til samisk kultur og samers rettigheter?
- Hvordan tror du det føles å forsvare seg mot slike meninger i kommentarfeltet?
- Hvilken rolle spiller det at kommentaren handler om en hel minoritetsbefolkning?

Kort 32 forside

Kort 32 bakside

AMNESTY
INTERNATIONAL

Moderatorkort for printing.

Print ut, og klipp ut/skjær langs kantene. Brett på midten mellom for- og bakside og lim sammen.

Kort 33 forside

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

CASE

Det er nettopp vedtatt at det skal anlegges et vindkraftverk i Marie sitt samiske nærrområde, og hun opplever at mange gjentatte ganger stiller henne spørsmål om «alle samer er mot det grønne skiftet?»

Hva ligger i dette spørsmålet?

Kort 33 bakside

MODERATORKORT

Dette scenarioet skal bidra til refleksjon rundt stereotyper knyttet til samiske perspektiver på miljø. Spørsmål i dette kortet skal helst stilles åpent, uten noen hint om hva fortellerstemmen faktisk mener om utbygging av kraftverk. Fokuset skal heller ligge på at vedkommende blir trukket frem som en representant for myten «samer som ikke er engasjert i miljøet.» Samt tendens man har til å tolke individ som representant for en hel kultur/ etnisk gruppe.

Oppfølgingsspørsmål:

- Har du underliggende fordommer som dette?
- Hva kan være grunner til at noen samer er i mot vindkraftverk?
- Hva er problemet med å stille et individ ansvarlig for en stereotyp om sin folkegruppe?

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

CASE

Du overhører en samtale mellom to mennesker på fest. En av dem slår en samevits. Den andre personen sier at de selv er same og synes ikke det er greit å spøke om andres identitet. Da sier den som slo spøken: "Slapp av. Det var bare en spøk! Samer er alltid så hårsåre"

Hvordan ville du reagert på samtalen?

MODERATORKORT

Dette kortet skal bidra til refleksjon rundt stereotyper og diskriminerende uttalelser som «normaliseres» gjennom spøk.

Oppfølgingsspørsmål:

- Hvordan ville du reagert om du overhørte en slik samtale?
- Spiller det noen rolle at personen som slo spøken tilhørte majoritetsbefolkningen i Norge?
- Spiller kontekst en rolle når det kommer til spøker om ens etniske tilhørighet?

Kort 34 forside

Kort 34 bakside

AMNESTY
INTERNATIONAL

Moderatorkort for printing.

Print ut, og klipp ut/skjær langs kantene. Brett på midten mellom for- og bakside og lim sammen.

Kort 35 forside

Kort 35 bakside

MODERATORKORT

MODERATORKORT

DISKRIMINERING OG RASISME

Hva kan du gjøre
for å forhindre
rasisme og
diskriminering?

Les spørsmålet høyt. Gi deltakerne tid til å reflektere over spørsmålet og la alle deltakerne svare i plenum.

Dette kortet skal oppsummere dialogen og er avgjørende for å nå målet med aktiviteten. Kortet skal derfor presenteres sist.

AMNESTY
INTERNATIONAL

